บทที่ 7

การถือครองที่ดิน รายได้และระดับการลงทุนตามระบบพืช และทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ในบทนี้จะพิจารณาการถือครองที่ดิน รายได้ในฟาร์ม รายได้นอกฟาร์ม ระดับการลงทุน และหนี้สินของครัวเรือนในแต่ละระบบพืชตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงโดยจะแยกเป็นสองส่วน ตามนิเวศเกษตรได้แก่เขตเกษตรอาศัยน้ำฝนและเขตเกษตรอาศัยน้ำชลประทาน เพื่อศึกษาการตัดสินใจและกระบวนการจัดการของเกษตรกรที่มีทัศนคติต่อความเสี่ยงแตกต่างกัน

ในบทที่ 6 ได้แจกแจงระบบพืชตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง (ตารางที่ 6.22) จะเห็นได้ว่าระบบพืชที่เกษตรกรทุกกลุ่มปลูกเป็นส่วนใหญ่มีอยู่ 3 ระบบได้แก่ ระบบที่มีการปลูกข้าวนาปีเพียงอย่างเดียว ระบบข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง และระบบข้าวนาปี-ถั่วเหลือง เมื่อพิจารณาแยกตามนิเวศเกษตร โดยจะเลือกระบบที่มีข้าวเป็นพืชหลักที่มีการผลิตเป็นส่วนใหญ่ พบว่าในเขตน้ำฝนได้แก่ ระบบที่มีการปลูกข้าวนาปีอย่างเดียว ในเขตชลประทานได้แก่ ระบบที่มีการปลูกข้าวนาปีอย่างเดียว ระบบข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง และระบบข้าวนาปี-ถั่วเหลือง (ตารางที่ 5.21)

7.1 ในเขตเกษตรอาศัยน้ำฝน

ระบบพืชส่วนใหญ่ในเขตเกษตรอาศัยน้ำฝนได้แก่ ระบบที่มีการปลูกข้าวนาปีเพียงอย่างเดียว เนื่องมาจากข้อจำกัดในเรื่องแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร

7.1.1 ระบบข้าวนาปีอย่างเดียว

เกษตรกรส่วนใหญ่ในเขตน้ำฝนเลือกปลูกข้าวนาปีอย่างเดียว และไปทำงานอย่างอื่นนอกฤดูทำนา จากการศึกษาพบว่าร้อยละ 97.4 (ตารางที่ 5.21) ของเกษตรกรในเขตน้ำฝนมีการปลูกข้าวนาปีอย่างเดียว ประกอบด้วยเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง 3 ราย เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง 19 ราย เกษตรกรที่เป็นกลาง 7 ราย และเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง 9 ราย และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง 0 ราย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ในตารางที่ 7.1 เป็นการจำแนกขนาดการถือครองที่ดินของเกษตรกรในระบบพืชที่มีการปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝน พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยเท่ากับ 9.8 ไร่ต่อครัวเรือนซึ่งมากกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่น ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ย 6.0 ไร่ต่อครัวเรือน เมื่อพิจารณาดูการกระจายของขนาดการถือครองที่ดินพบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงส่วนใหญ่จะมีขนาดการถือครองที่ดินอยู่ในช่วง 5-20 ไร่ต่อครัวเรือน ส่วนเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงส่วนใหญ่จะมีขนาดการถือครองที่ดิน 1-10 ไร่ต่อครัวเรือน จากการทดสอบความแตกต่างของขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7.1 ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยของเกษตรกรตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝน

เกษตรกร	ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	9.8[a]	6.4
เป็นกลาง	7.2	4.2
ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	6.0[a]	2.8

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากการจำแนกลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝนในตารางที่ 7.2 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองคิดเป็นร้อยละ 66.7 84.2 85.7 และ 88.9 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยงตามลำดับ ในส่วนของเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงจะเช่าที่นาที่อยู่ในเขตที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ดีกว่าที่นาของตนเองเพื่อปลูกข้าวคิดเป็นร้อยละ 11.1 ของเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เนื่องจากต้องการความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตข้าวเพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือน ในขณะที่เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงไม่พบการเช่าที่ดินเลย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.2 ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝน

ลักษณะการถือครองที่ดิน	ชอบความเสี่ยง (n=3)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=19)	เป็นกลาง (n=7)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=9)
	ร้อยละ			
ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	33.3	15.8	14.3	11.1
เจ้าของ	66.7	84.2	85.7	88.9
เช่า	0.0	5.3	28.6	11.1
ทำฟรี	33.3	57.9	71.4	44.4
ให้เช่า	0.0	0.0	0.0	0.0
ทิ้งว่าง	0.0	5.3	0.0	22.2

ตารางที่ 7.3 พบว่ารายได้ในฟาร์มของเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงที่มีการปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝนสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ โดยมีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยเท่ากับ 43,964.5 บาทต่อปี ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 13,332.2 บาทต่อปี เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงส่วนใหญ่จะมีรายได้ในฟาร์มมากกว่า 25,000 บาทต่อปี ส่วนเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงส่วนใหญ่มีรายได้ในฟาร์มต่ำกว่า 10,000 บาทต่อปี และมีสัดส่วนของการขาดทุนที่สูงมาก จากการทดสอบความแตกต่างของรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง กับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7.3 รายได้ในฟาร์มเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝน

เกษตรกร	รายได้ในฟาร์มเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	43,964.5[a]	42,554.4
เป็นกลาง	21,437.1	20754.1
ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	13,332.2[a]	29136.6

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ในตารางที่ 7.4 เป็นการจำแนกรายได้รวมในครัวเรือนของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝนตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง พบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงนอกจากจะมีรายได้ในฟาร์มสูงที่สุดแล้ว ยังมีรายได้รวมเฉลี่ยในครัวเรือนสูงที่สุดด้วยเท่ากับ 64,848.6 บาทต่อปี ส่วนเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้รวมในครัวเรือนต่ำที่สุด แสดงว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงจะมีรายได้รวมในครัวเรือนส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตร ส่วนเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงจะมีรายได้รวมในครัวเรือนมาจากนอกภาคการเกษตร อาจจะเนื่องมาจากความต้องการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการผลิตทางเกษตร จากการทดสอบความแตกต่างของรายได้รวมเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง กับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้รวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7.4 รายได้รวมเฉลี่ยในครัวเรือนตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝน

เกษตรกร	รายได้รวมเฉลี่ยในครัวเรือน (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	64,848.6[a]	49,753.9
เป็นกลาง	46,085.7	40,833.5
ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	30,454.4[a]	25,399.4

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากการจำแนกระดับการลงทุนของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝน (ตารางที่ 7.5) พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงจะมีระดับการลงทุนเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่น โดยมีระดับการลงทุนเฉลี่ยเท่ากับ 43,363.64 บาทต่อปี ในขณะที่เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงจะมีระดับการลงทุนเฉลี่ยต่ำกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่น โดยมีระดับการลงทุนเฉลี่ยเท่ากับ 26,444.4 บาทต่อปี จากการทดสอบความแตกต่างของระดับการลงทุนเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง กับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีระดับการลงทุนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.5 ระดับการลงทุนเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝน

เกษตรกร	ระดับการลงทุนเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	43,363.64[a]	41,095.2
เป็นกลาง	29,285.7	20,902.3
ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	26,444.4[a]	15,677.3

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ในการจำแนกหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรที่มีการปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝนตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง (ตารางที่ 7.6) พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 212,709.1 บาทต่อครัวเรือนและเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ย 93,888.8 บาทต่อครัวเรือน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการจัดการฟาร์มเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดแคลนน้ำทางเกษตร พบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงจะปลูกข้าวให้เพียงพอกับการบริโภคในครัวเรือนและเปลี่ยนพื้นที่นาที่เหลือไปปลูกลำไยนอกฤดูกาลทำให้มีการลงทุนที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นหากเกษตรกรไม่มีความรู้ความเข้าใจ ทำแบบลองผิดลองถูกตามเพื่อนบ้าน ไม่มีความเข้าใจในเทคโนโลยีอย่างถ่องแท้ก็อาจจะทำให้เกิดภาวะหนี้สินและปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมาก ในขณะที่เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตรโดยการปลูกข้าวไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเช่นเดียวกัน แต่ปล่อยพื้นที่นาที่เหลือทิ้งว่างเอาไว้แล้วหันไปเลี้ยงสัตว์แทนการปลูกพืช แต่การเลี้ยงสัตว์ก็ต้องใช้เงินลงทุนสูง โดยเฉพาะวัวและสุกร จึงทำให้เกษตรกรต้องกู้ยืมเงินมาเพื่อลงทุนเป็นจำนวนมาก จากการทดสอบความแตกต่างของหนี้สินเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง กับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.6 หนี้สินเฉลี่ยในครัวเรือนตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตน้ำฝน

เกษตรกร	หนี้สินเฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	212,709.1[a]	228,303.9
เป็นกลาง	86,671.4	52,617.7
ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	93,888.8[a]	120,043.2

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

7.2 ในเขตเกษตรอาศัยน้ำชลประทาน

ระบบพืชส่วนใหญ่ในเขตชลประทานได้แก่ ระบบที่มีการปลูกข้าวนาปีอย่างเดียว ระบบข้าวนาปีแล้วตามด้วยข้าวนาปรัง และระบบที่มีการปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยถั่วเหลือง ในการศึกษานี้ได้พิจารณาระบบพืชร่วมกับทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงโดยจะเน้นกลุ่มเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและกลัวความเสี่ยง

7.2.1 ระบบข้าวนาปีอย่างเดียว

ผลจากการศึกษาพบว่าเกษตรกรในเขตชลประทานที่มีการปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวมีจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.1 ของเกษตรกรในเขตชลประทาน (ตารางที่ 5.21) ประกอบด้วยเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง 2 ราย เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง 10 ราย เกษตรกรที่เป็นกลาง 4 ราย และเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง 8 รายและเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง 0 ราย

ในระบบการปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตชลประทาน พบว่าในกลุ่มเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 10.8 ไร่ต่อครัวเรือน (ตารางที่ 7.7) เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงมีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ที่ดินของครัวเรือนจึงต้องเช่าที่ดินเพิ่มเติมคิดเป็นร้อยละ 50.0 (ตารางที่ 7.8) ส่วนเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 7.5 ไร่ต่อครัวเรือนและเกษตรกรส่วนใหญ่มีขนาดการถือครองที่ดินต่ำกว่า 10 ไร่ (ตารางที่ 7.7) นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรกลุ่มนี้มีปัญหาเรื่องไม่มีที่ดินสูงถึงร้อยละ 37.5 ของเกษตรกรที่ค่อนข้างเสี่ยง (ตารางที่ 7.8) ทำให้เกษตรกรต้องเช่าที่ดินทำกิน ซึ่งส่วนใหญ่จะจ่ายค่าเช่าที่ดินเป็นผลผลิตข้าวที่ผลิตได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

แล้วแต่ข้อตกลงกับเจ้าของที่ดิน ทำให้เกษตรกรลดค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดของครัวเรือนลงได้ จากการทดสอบความแตกต่างของขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง กับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7.7 ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตชลประทาน

เกษตรกร	ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ย (ไร่ต่อครัวเรือน)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	10.8[a]	6.8
เป็นกลาง	8.0	6.8
ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	7.5[a]	3.7

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7.8 ลักษณะการถือครองที่ดินตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตชลประทาน

ลักษณะการถือครองที่ดิน	ชอบความเสี่ยง (n=2)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=10)	เป็นกลาง (n=4)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=8)
	ร้อยละ			
ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	0.0	30.0	0.0	37.5
เจ้าของ	100.0	70.0	100.0	62.5
เช่า	50.0	80.0	50.0	50.0
ทำฟรี	0.0	10.0	0.0	12.5
ให้เช่า	0.0	0.0	0.0	0.0
ทิ้งว่าง	0.0	0.0	0.0	0.0

รายได้ในฟาร์มของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตชลประทานพบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 28,846.4 บาทต่อปี ส่วนเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 12,150.0 บาทต่อปี (ตารางที่ 7.9) จากผลการสำรวจพบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงเคยปลูกมะเขือเทศกับกระเทียมมาก่อน แต่เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงมากประกอบกับปัญหาขาดแคลนเงินทุนและขาด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

แคลนแรงงานจึงหันมาปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวบ้างและข้าวนาปีตามด้วยถั่วลิสงบ้าง ส่วนเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงในเขตที่อยู่ต้นเหมืองจะมีการลงทุนปลูกพืชหลายๆ ชนิดในที่ดินแปลงอื่นๆ ด้วย แต่ในเขตท้ายเหมืองมีการปลูกข้าวไว้บริโภคในครัวเรือนอย่างเดียวและมีการเลี้ยงสัตว์แทนการปลูกพืชอื่นในฤดูแล้ง จากการทดสอบความแตกต่างของรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยทางสถิติพบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง กับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7.9 รายได้ในฟาร์มเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตชลประทาน

เกษตรกร	รายได้ในฟาร์มเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	28,846.4[a]	35,399.8
เป็นกลาง	21,447.5	16,149.8
ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	12,150.0[a]	12,701.6

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณารายได้รวมในครัวเรือนพบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีรายได้รวมในครัวเรือนสูงสุดเท่ากับ 93,784.7 บาทต่อปี ส่วนเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีรายได้รวมในครัวเรือนต่ำสุดเท่ากับ 53,710.0 บาทต่อปี (ตารางที่ 7.10) ผลของการจำแนกสอดคล้องกับรายได้ในฟาร์ม แต่อย่างไรก็ตามพบว่าเกษตรกรกลุ่มที่มีการปลูกข้าวนาปีเพียงอย่างเดียวในเขตชลประทานมีรายได้รวมในครัวเรือนส่วนใหญ่มาจากอาชีพนอกภาคเกษตร เนื่องจากความแตกต่างระหว่างรายได้รวมในครัวเรือนกับรายได้ในฟาร์มค่อนข้างสูง ซึ่งหมายถึงรายได้ที่มาจากนอกภาคการเกษตร จากการทดสอบความแตกต่างของรายได้รวมเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง กับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้รวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.10 รายได้รวมเฉลี่ยในครัวเรือนตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตชลประทาน

เกษตรกร	รายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	93,784.7[a]	78,425.7
เป็นกลาง	89,697.5	41,262.3
ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	53,710.0[a]	32,718.3

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ในการจำแนกระดับการลงทุนกลับพบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงกลับมีระดับการลงทุนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 47,500 บาทต่อปี ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีระดับการลงทุนเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 28,791.7 บาทต่อปี (ตารางที่ 7.11) จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงที่เลือกปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวเป็นเกษตรกรที่ค่อนข้างจะมีปัญหาด้านเงินลงทุนและมีปัญหาขาดแคลนแรงงาน ดังนั้นนอกจากจะเลือกปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวแล้วในแปลงอื่นๆ ยังมีการปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยถั่วเหลืองบ้าง ซึ่งเกษตรกรเห็นว่าเป็นพืชที่มีการลงทุนต่ำ ส่วนเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงที่อยู่ในเขตต้นเหมืองซึ่งเป็นเขตที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ ได้มีบริษัทมาชักชวนให้ปลูกข้าวโพด โดยบริษัทจะให้ใช้ปัจจัยการผลิตก่อน แล้วจะหักค่าใช้จ่ายหลังจากที่บริษัทมารับซื้อคืน ถึงแม้จะมีราคารับซื้อไม่สูงนัก แต่ความแน่นอนของตลาดรับซื้อก็ทำให้เกษตรกรยอมผลิต ถึงแม้จะมีราคารับซื้อที่ไม่สูงนัก ส่วนเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงในเขตท้ายเหมืองที่ต้องเผชิญกับปัญหาขาดแคลนน้ำอยู่บ่อยๆ จะไปลงทุนกับการเลี้ยงวัวและสุกร ซึ่งมีรายได้ที่แน่นอนกว่าการปลูกพืชและไม่ต้องพึ่งพาแหล่งน้ำจากการเกษตร แต่ก็ต้องลงทุนค่อนข้างสูง จากการทดสอบความแตกต่างของระดับการลงทุนเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง กับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีระดับการลงทุนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.11 ระดับการลงทุนเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตชลประทาน

เกษตรกร	ระดับการลงทุนเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	28,791.7[a]	26,126.8
เป็นกลาง	35,500.0	43,023.2
ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	47,500.0[a]	40,620.2

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ในตารางที่ 7.12 เป็นการจำแนกหนี้สินของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตชลประทานตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงพบว่า ทั้งเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนค่อนข้างสูง โดยเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ย 139,125 บาทต่อครัวเรือน และเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ย 81,500 บาทต่อครัวเรือน แต่จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงเคยปลูกกระเทียมและมะเขือเทศมาก่อน แต่ปัจจุบันเลิกปลูกแล้วเนื่องจากขาดทุนและมีต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นหนี้สินในครัวเรือนที่ยังคงอยู่ส่วนใหญ่จะเกิดจากความล้มเหลวของการลงทุนในอดีต ทำให้เกษตรกรต้องหันมาปลูกพืชที่มีความเสี่ยงต่ำและมีต้นทุนการผลิตต่ำ ส่วนหนี้สินของเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงส่วนใหญ่มาจากการลงทุนในปัจจุบันที่เกษตรกรเห็นว่ามีความแน่นอนและมั่นคงทางด้านการผลิตและการตลาด แต่ก็มีต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง จากการทดสอบความแตกต่างของหนี้สินเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.12 หนี้สินเฉลี่ยของครัวเรือนตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปีอย่างเดียวในเขตชลประทาน

เกษตรกร	หนี้สินเฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	139,125[a]	269,447.4
เป็นกลาง	14,125	24,112.1
ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	81,500[a]	101,704.0

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

7.2.2 ระบบข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง

ผลจากการศึกษาพบว่าเกษตรกรในเขตชลประทานที่มีการปลูกข้าวนาปี-ข้าวนาปรังมีจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.1 ของเกษตรกรในเขตชลประทาน (ตารางที่ 5.21) ประกอบด้วยเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง 2 ราย เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง 12 ราย เกษตรกรที่เป็นกลาง 7 ราย เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง 2 ราย และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง 1 ราย

ในการจำแนกขนาดการถือครองที่ดินของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยข้าวนาปรังในเขตชลประทานพบว่า เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเท่ากับ 15.6 ไร่ต่อครัวเรือน มีการกระจายการถือครองที่ดินอยู่ในช่วงที่มากกว่า 10 ไร่ต่อครัวเรือน และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีค่าเท่ากับ 5.7 ไร่ต่อครัวเรือน มีการกระจายการถือครองที่ดินต่ำกว่า 10 ไร่ (ตารางที่ 7.13) จากการทดสอบความแตกต่างของขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.13 ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ข้าวนาปรังในเขตชลประทาน

เกษตรกร	ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ย (ไร่ต่อครัวเรือน)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	15.6[a]	8.9
เป็นกลาง	8.7	4.0
กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	5.7[b]	0.6

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่ต่างกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ในตารางที่ 17.14 เป็นการจำแนกลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยข้าวนาปรังในเขตชลประทานพบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงมีที่ดินเป็นของตนเองและมีการเช่าที่ดินเพื่อให้มีพื้นที่ทำการเกษตรสำหรับครัวเรือนเพิ่มขึ้น ส่วนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีที่ดินเป็นของตนเอง ไม่มีปัญหาเรื่องที่ดินและไม่พบว่ามีการเช่าที่ดิน

ตารางที่ 7.14 ลักษณะการถือครองที่ดินตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ข้าวนาปรังในเขตชลประทาน

ลักษณะการถือครองที่ดิน	ชอบความเสี่ยง (n=2)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=12)	เป็นกลาง (n=7)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=2)	กลัวความเสี่ยง (n=1)
	ร้อยละ				
ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	0.0	25.0	85.7	100.0	0.0
เจ้าของ	100.0	75.0	14.3	0.0	100.0
เช่า	50.0	58.3	85.7	100.0	0.0
ทำฟรี	0.0	16.7	14.3	0.0	0.0
ให้เช่า	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ทิ้งว่าง	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

จากการจำแนกรายได้ในฟาร์มของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยข้าวนาปรังในเขตชลประทานพบว่า เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีรายได้เฉลี่ยในฟาร์มสูงสุดเท่ากับ 34,637.2 บาทต่อปี ส่วนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

รายได้เฉลี่ยในฟาร์มต่ำสุดเท่ากับ 4,252.7 บาทต่อปี (ตารางที่ 7.15) จากการสำรวจพบว่าข้าวนาปรังที่เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงเลือกปลูกได้แก่ข้าวเจ้าหอมมะลิและข้าวเจ้าหอมนิลซึ่งเป็นพันธุ์ที่ค่อนข้างใหม่สำหรับเกษตรกรและให้ผลตอบแทนค่อนข้างสูงเป็นการปลูกเพื่อการค้า ในขณะที่ข้าวนาปรังที่เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงเลือกปลูกจะเป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6 หรือข้าวเหนียวพันธุ์สันป่าตอง 1 เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่เกษตรกรเลือกปลูกมาแต่ดั้งเดิมและได้รับผลตอบแทนที่ไม่สูงมากนัก จากการทดสอบความแตกต่างของรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7.15 รายได้ในฟาร์มเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ข้าวนาปรังในเขตชลประทาน

เกษตรกร	รายได้ในฟาร์มเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	34,637.2[a]	21,422.3
เป็นกลาง	9,126.7	27,002.8
กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	4,252.7[b]	14,500.1

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่ต่างกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ในส่วนของรายได้รวมในครัวเรือนพบว่า เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ยที่สูงมากเท่ากับ 120,216.5 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาทต่อปี ส่วนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้รวมเฉลี่ยในครัวเรือนค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 68,148.7 บาทต่อปี (ตารางที่ 7.16) จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงที่ปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยข้าวนาปรังมีรายได้ในครัวเรือนมาจากภาคเกษตรเพียงอย่างเดียว โดยจะปลูกข้าวนาปีไว้กินและปลูกข้าวนาปรังไว้ขาย จากการทดสอบความแตกต่างของรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.16 รายได้รวมเฉลี่ยของครัวเรือนตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ข้าวนาปรังในเขตชลประทาน

เกษตรกร	รายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	120,216.5[a]	83,414.2
เป็นกลาง	51,286.7	49,416.7
กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	68,148.7[a]	51,557.8

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาระดับการลงทุนของเกษตรกรที่ตัดสินใจปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยข้าวนาปรังในเขตชลประทานแยกตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงพบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีระดับการลงทุนสูงที่สุด โดยมีระดับการลงทุนเฉลี่ย 32,178.6 บาทต่อปี (ตารางที่ 7.17) เนื่องจากการลงทุนปลูกข้าวเจ้านาปีและข้าวเจ้าหอมนิลนั้นต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูงและมีพื้นที่เพาะปลูกขนาดใหญ่ ส่วนการปลูกข้าวเหนียวพันธุ์ดั้งเดิมของเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีการลงทุนที่ไม่สูงมากนัก ดังนั้นเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงจึงมีระดับการลงทุนที่ค่อนข้างต่ำ จากการทดสอบความแตกต่างของระดับการลงทุนเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีระดับการลงทุนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.17 ระดับการลงทุนเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ข้าวนาปรังในเขตชลประทาน

เกษตรกร	ระดับการลงทุนเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	32,178.6[a]	20,016.6
เป็นกลาง	23,571.4	13,758.1
กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	6,666.7[b]	3,384.7

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่ต่างกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ในตารางที่ 7.18 เป็นการจำแนกหนี้สินในครัวเรือนของเกษตรกรที่ตัดสินใจปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยข้าวนาปรังในเขตชลประทานตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง พบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ย 134,107.9 บาทต่อครัวเรือน ส่วนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงไม่มีหนี้สินในครัวเรือนเนื่องจากปลูกพืชที่ไม่ได้ลงทุนสูงมาก สามารถใช้เงินที่ได้จากการรับจ้างนอกฤดูกาลทำนาก็เพียงพอต่อการลงทุนในฤดูกาลเพาะปลูกถัดไป ไม่จำเป็นต้องกู้ยืมเพิ่ม นอกจากนี้ยังมีการปลูกข้าวไว้บริโภคในครัวเรือนด้วยทำให้เกษตรกรสามารถอยู่ได้แม้จะมีรายได้ไม่สูงมากนัก จากการทดสอบความแตกต่างของหนี้สินเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.18 หนี้สินเฉลี่ยในครัวเรือนตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ข้าวนาปรังในเขตชลประทาน

เกษตรกร	หนี้สินเฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	134,107.9[a]	136,373.9
เป็นกลาง	55,142.8	67,516.5
กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	32,145.5[a]	32,145.5

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

7.2.3 ระบบข้าวนาปี-ถั่วเหลือง

ผลจากการศึกษาพบว่าเกษตรกรในเขตชลประทานที่มีการปลูกข้าวนาปี-ถั่วเหลืองมีจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.1 ของเกษตรกรในเขตชลประทาน (ตารางที่ 5.21) ประกอบด้วยเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง 1 ราย เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง 16 ราย เกษตรกรที่เป็นกลาง 8 ราย เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง 11 ราย และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง 4 ราย จะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงส่วนใหญ่จะไม่เลือกปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยถั่วเหลือง อาจจะเนื่องจากเกษตรกรกลุ่มนี้ยินดีที่แบกรับความเสี่ยงเพื่อแลกกับผลตอบแทนที่สูงกว่า

ในการจำแนกขนาดการถือครองที่ดินของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยถั่วเหลืองในเขตชลประทานพบว่า เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 11.5 ไร่ต่อครัวเรือน ส่วนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ย 7.4 ไร่ต่อครัวเรือน (ตารางที่ 7.19) นั่นแสดงว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินใหญ่กว่าเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง จากการทดสอบความแตกต่างของขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.19 ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ถั่วเหลืองในเขตชลประทาน

เกษตรกร	ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ย (ไร่ต่อครัวเรือน)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	11.5[a]	7.1
เป็นกลาง	8.3	5.1
กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	7.4[a]	4.8

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ในตารางที่ 7.20 เป็นการจำแนกลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยถั่วเหลืองพบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงเป็นเจ้าของที่ดินเองทั้งหมดและไม่มีการเช่าที่ดินทำกิน ส่วนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 75.0 และมีบางส่วนที่มีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินคิดเป็นร้อยละ 25.0 นอกจากนี้ยังพบว่ามีการเช่าที่ดินในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงคิดเป็นร้อยละ 75.0 แสดงว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินในขณะที่เกษตรกรกลุ่มอื่นจะมีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินค่อนข้างมาก

ตารางที่ 7.20 ลักษณะการถือครองที่ดินตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ถั่วเหลืองในเขตชลประทาน

ลักษณะการถือครองที่ดิน	ชอบความเสี่ยง (n=1)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=16)	เป็นกลาง (n=8)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=11)	กลัวความเสี่ยง (n=4)
	ร้อยละ				
ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	0.0	62.5	62.5	27.3	25.0
เจ้าของ	100.0	37.5	37.5	72.7	75.0
เช่า	0.0	81.3	100.0	54.5	75.0
ทำฟรี	100.0	6.3	0.0	0.0	0.0
ให้เช่า	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ทิ้งว่าง	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เมื่อพิจารณารายได้ในฟาร์มของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีตามถั่วเหลืองในเขตชลประทาน พบว่า รายได้ในฟาร์มของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยถั่วเหลืองค่อนข้างต่ำ ในตารางที่ 7.21 พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ย 46,865.7 บาทต่อปี ส่วนเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ย 22,092.1 บาทต่อปี จากการทดสอบความแตกต่างของรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีระดับการลงทุนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7.21 รายได้ในฟาร์มเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ถั่วเหลืองในเขตชลประทาน

เกษตรกร	รายได้ในฟาร์มเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	46,865.7[a]	33,468.1
เป็นกลาง	28,983.2	26,418.5
กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	22,092.1[b]	16,028.2

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่ต่างกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ในตารางที่ 7.22 เป็นการจำแนกรายได้รวมในครัวเรือนของเกษตรกรที่ปลูกข้าวแล้วตามด้วยถั่วเหลือง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้รวมในครัวเรือนที่ค่อนข้างสูง นั่นแสดงว่าถึงแม้เกษตรกรกลุ่มนี้จะได้รับรายได้จากภาคเกษตรค่อนข้างต่ำ แต่เกษตรกรก็มีรายได้จากนอกภาคการเกษตรที่สูงมาก เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงซึ่งจากตัวอย่างพบว่ามีเพียงหนึ่งรายนั้นอาจจะทำให้การอธิบายคลาดเคลื่อนได้ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้สูงอายุทำการผลิตมากๆ ไม่ไหว จึงตัดสินใจเลือกปลูกข้าวแล้วตามด้วยถั่วเหลืองเพราะเห็นว่าเป็นพืชที่ดูแลง่ายใช้แรงงานในการดูแลรักษาไม่มาก เนื่องจากแรงงานในครัวเรือนมีเพียงสองคนเดียวทำให้กำลังการผลิตของครัวเรือนมีไม่มากนักและทำให้ไม่สามารถออกไปทำงานนอกฟาร์มได้ จากการทดสอบความแตกต่างของรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.22 รายได้รวมเฉลี่ยในครัวเรือนตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ถั่วเหลืองในเขตชลประทาน

เกษตรกร	รายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	105,436.3[a]	47,279.8
เป็นกลาง	95,170.7	73,711.3
กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	69,291.5[a]	62,003.5

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากการศึกษาระดับการลงทุนของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีตามด้วยถั่วเหลืองในเขตชลประทาน พบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีระดับการลงทุนเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน โดยที่เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีระดับการลงทุนเฉลี่ยเท่ากับ 16,176.5 บาทต่อปี และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีระดับการลงทุนเฉลี่ย 12,936.0 บาทต่อปี (ตารางที่ 7.23) แต่เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงซึ่งมีเพียงรายเดียวได้ลงทุนไปกับการปลูกข้าวถั่วเหลืองทั้งหมดเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ในขณะที่เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีการลงทุนไปกับพืชหลายๆ ชนิดเพื่อกระจายความเสี่ยงจึงมีต้นทุนที่ค่อนข้างสูง จากการทดสอบความแตกต่างของระดับการลงทุนเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีระดับการลงทุนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.23 ระดับการลงทุนเฉลี่ยตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ถั่วเหลืองในเขตชลประทาน

เกษตรกร	ระดับการลงทุนเฉลี่ย (บาท/ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	16,176.5[a]	51,231.7
เป็นกลาง	26,300.0	19,592.4
กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	12,936.0[a]	17,682.6

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากการจำแนกหนี้สินในครัวเรือนของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยถั่วเหลืองในตารางที่ 7.24 พบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ย 44,235.3 บาทต่อปี ส่วนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ย 27,236.0 บาทต่อปี จากการทดสอบความแตกต่างของหนี้สินเฉลี่ยทางสถิติ พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7.24 หนี้สินเฉลี่ยในครัวเรือนตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของระบบข้าวนาปี-ถั่วเหลืองในเขตชลประทาน

เกษตรกร	หนี้สินเฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยง	44,235.3[a]	45,393.5
เป็นกลาง	39,125.0	40,360.6
กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	27,236.0[a]	52,864.3

หมายเหตุ: ตารางนี้ได้มีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงกับเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตัวอักษรภาษาอังกฤษในคอลัมน์เดียวกันที่เหมือนกันแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

อย่างไรก็ตามเนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้ทำการสำรวจทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงก่อนที่จะเข้าไปสุ่มเกษตรกรในพื้นที่ แต่ได้สำรวจทัศนคติไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมส่วนอื่นๆ โดยใช้นิเวศเกษตรเป็นหลักในการสุ่มเกษตรกรตัวอย่าง ดังนั้นการกระจายของเกษตรกรแยกตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงจึงได้ค่อยดีนัก เกษตรกรบางกลุ่มเมื่อแยกตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงอาจจะน้อยเกินไปและอาจจะทำให้การอธิบายคลาดเคลื่อนไปได้บ้าง

สรุปผลการศึกษาของบทนี้พบว่า ในเขตน้ำฝนทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของเกษตรกรอาจจะมีผลต่อการตัดสินใจในการจัดการฟาร์มของเกษตรกรไม่มากนัก เนื่องจากข้อจำกัดทางกายภาพ แต่ในเขตชลประทานทัศนคติค่อนข้างที่จะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกระบบพืชและพืชที่จะปลูก ดังเช่นในระบบระบบการเลือกปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยข้าวนาปรังพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและกลัวความเสี่ยงเลือกปลูกนั้นมีความแตกต่างกัน โดยที่เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงจะเลือกปลูกข้าวเจ้าหอมมะลิและข้าวเจ้าหอมนิลที่ยังไม่ค่อยมีคนนิยมปลูกทำให้ได้รับราคาขายที่สูงและได้รับผลตอบแทนมาก ส่วนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงจะไม่กล้าลองพันธุ์พืชใหม่ๆ แต่จะเลือกปลูกข้าวพันธุ์ดั้งเดิมที่เคยปลูกถึงแม้จะได้รับราคาที่ค่อนข้างต่ำและมีรายได้ไม่สูงนัก นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงส่วนใหญ่จะไม่เลือกปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยถั่วเหลืองนั้นเพราะเห็นว่าเป็นพืชที่ปลูกง่ายและมีคนปลูกเยอะแล้วทำให้ได้รับราคาค่อนข้างต่ำ มีผลตอบแทนต่ำ แต่จะเลือกปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนสูง

ผลจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทางสถิติ ในระบบการปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยข้าวนาปรังในเขตชลประทานพบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดิน รายได้ในฟาร์ม และระดับการลงทุนแตกต่างจากเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนในระบบการปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยถั่วเหลืองในเขตชลประทานพบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มแตกต่างจากเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงและค่อนข้างกลัวความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่มในด้านอื่นๆ ไม่พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved